

За результатами міжнародного дослідження HBSC-2018

БУЛІНГ І КІБЕРБУЛІНГ У ПІДЛІТКОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Міжнародний проект «Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді (HBSC)» здійснюється в Україні з 2001 р. (пілотний проект), у 2002, 2006, 2010, 2014, 2018 рр. – основні етапи цього дослідження. Українська база даних входить до об'єднаної бази даних країн – учасниць проекту HBSC (47 країн).

Започаткований у 1982 р. в трьох європейських країнах міжнародний проект HBSC, який є частиною міжнародного дослідження Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), протягом 20 років об'єднав 47 країн-учасниць. У кожній країні визначено провідну наукову установу, яка здійснює опитування (в Україні це – ГО «Український інститут соціальних досліджень імені Олександра Яременка», науковий керівник проекту – Ольга Балакірева, канд. соціол. наук). Головним партнером, за технічної підтримки якого проведено опитування HBSC, є Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) в Україні. Організація-партнери, які сприяють реалізації проекту HBSC в Україні – Міністерство освіти і науки України, Міністерство охорони здоров'я України (при Міністерстві створена робоча група проекту), Міністерство у справах молоді та спорту України, Міністерство соціальної політики України.

Матеріали дослідження «Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді» в Україні використовуються для написання щорічних доповідей Президенту України, Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України про становище молоді в Україні і державних доповідей про становище сімей і дітей в Україні, що дає змогу донести результати до широкого загалу зацікавлених сторін. Результати опитувань серед українських підлітків представлені у міжнародних звітах і публікаціях.

Національна вибірка сукупність має можливість здійснити аналіз за віком, статтю, типом поселення, регіоном, типом сім'ї, матеріальним станом тощо, але не передбачає аналізу на рівні області та навчального закладу.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ

Існують документальні підтвердження коротко- і довгострокових наслідків участі в булінгу, як кривдника та жертви. Знущання впливають на фізичне здоров'я підлітків, спричиняють такі соматичні симптоми, як головний біль, біль у спині та животі, психологічних розладів (депресію, погані настрої, нервозність, відчуття самотності та думки про суїцид), а також до розвитку стійких моделей поведінки, серед яких: агресія, насильство, зловживання алкоголем і вживання психоактивних речовин. За даними міжнародного дослідження HBSC, підлітки, які беруть участь у знущаннях, частіше повідомляють про негативний досвід, пов'язаний з навчанням у школі; він проявляється в поганих відносинах з однолітками та вчителями.

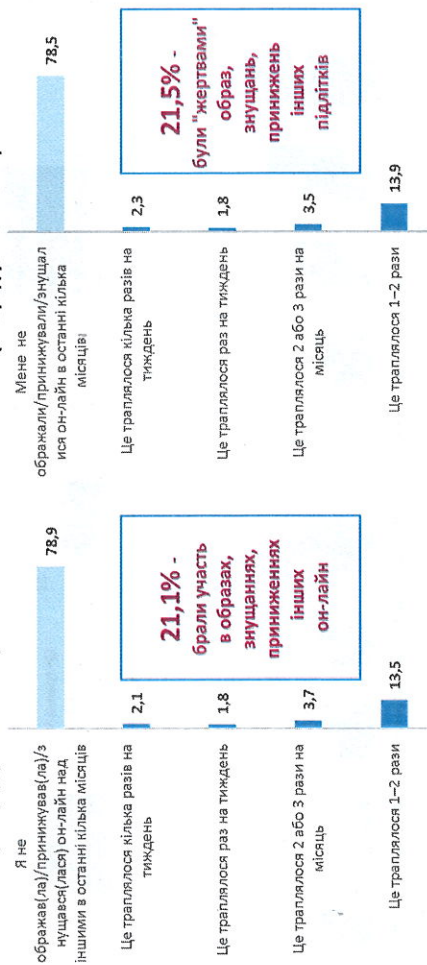
Підліток є жертвою булінгу, коли інший школяр/студент чи група школярів/студентів говорять або роблять що-небудь небезпечне або вкрай неприємне по відношенню до нього або неї; коли дитині постійно образливо дражнять або коли його/її навмисно не приймають в своїй грі та які-небудь інші заходи. Однак сварка або бійка двох приблизно рівних за силою молодих людей не є булінгом. Жартівливе та дружнє подражнювання також не вважається булінгом.

Форми та частота приниження, знущання та образ в навчальному закладі, яких зазнали опитані підлітки – «жертви» упродовж останніх 2 місяців (% серед усіх опитаних)

ФОРМИ АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ	Мене не принижували/ знущалися/ образили упродовж останніх 2 місяців		
	1 або 2 рази на місяць	2 або 3 рази на місяць	Кілька разів на тиждень
Мене обзивали, висміювали або дражнили	19,8	3,6	4,2
Інші учні/студенти брехали або поширювали плітки про мене та намагалися налаштувати інших проти мене	16,5	4,1	3,3
Інші учні/студенти навмисне не допускати мене до розаг, виключали з кола друзів або повною мірою ігнорували мене	10,6	2,7	2,0
Інші учні/студенти непристойно жартували зі мною та показували мені жести сексуального характеру	9,6	2,5	2,1
Мене били, залякували, штовхали або закривали в приміщенні	5,9	2,0	1,3
			1,7
			10,9
			82,3
			81,8
			73,4
			69,3

«КІБЕРБУЛІНГ»¹ (АНГЛ. CYBERBULLYING) УПРОДОВЖ ОСТАННІХ ДВОХ МІСЯЦІВ

Упродовж останніх кількох місяців як часто ти брав(ла) участь в ображаннях/приниженнях/ знущаннях он-лайн? (% серед усіх опитаних)

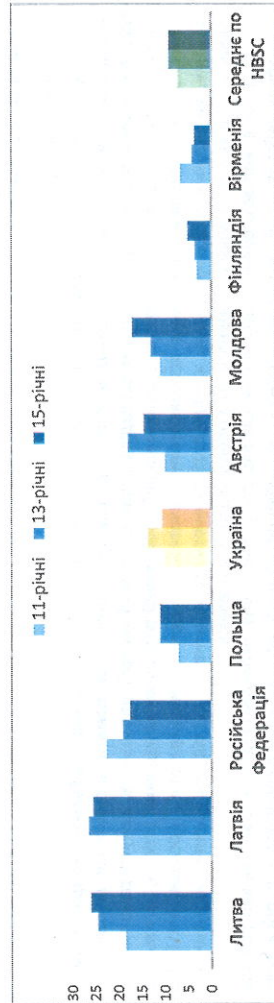
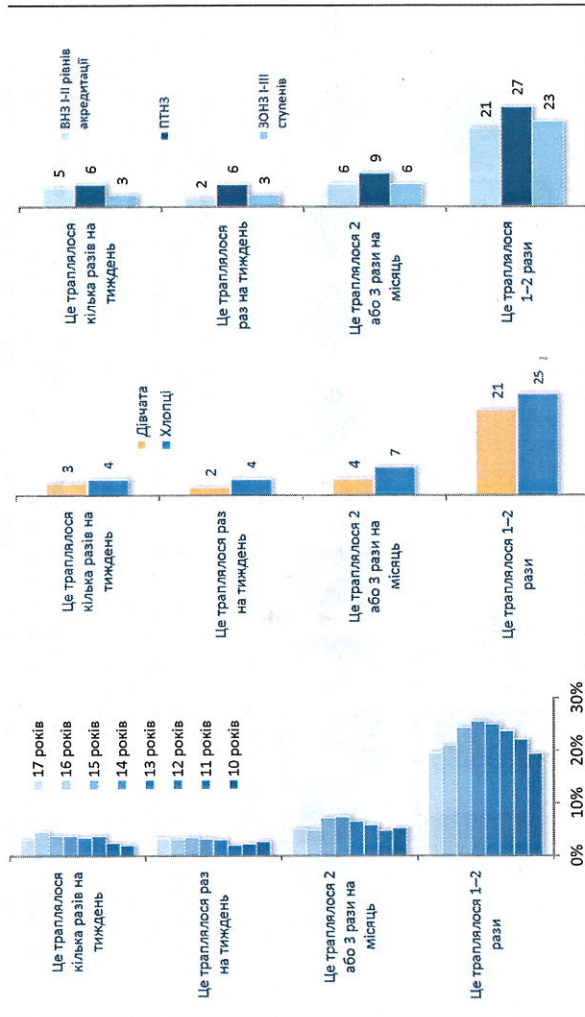
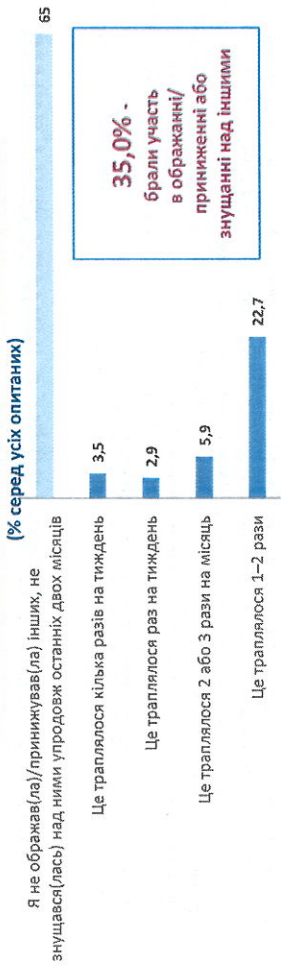

¹ Кібербулінг визначають як систематичне цілеспрямоване відправлення агресивних повідомлень з електронних носіїв (наприклад, по електронній пошті, в блогах, миттєвих і текстових повідомленнях) на адресу будь-якої особи, якщо наперсто себе захистити.

ПІДЛІТКИ, ЯКІ ОБРАЖАЛИ, ПРИНИЖУВАЛИ АБО ЗНУЩАЛИСЯ З ІНШИХ УПРОДОВЖ ОСТАННІХ ДВОХ МІСЯЦІВ

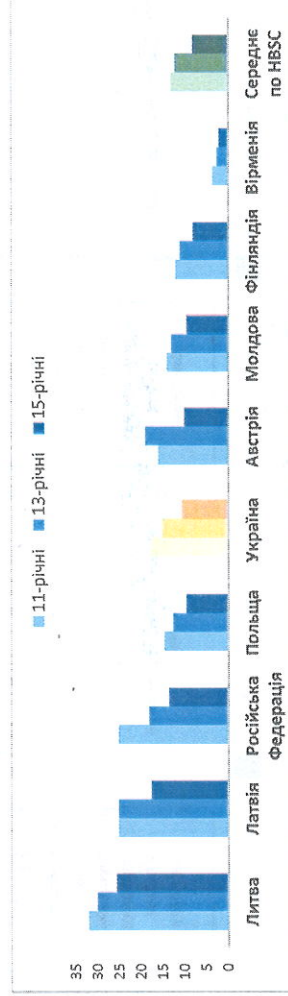
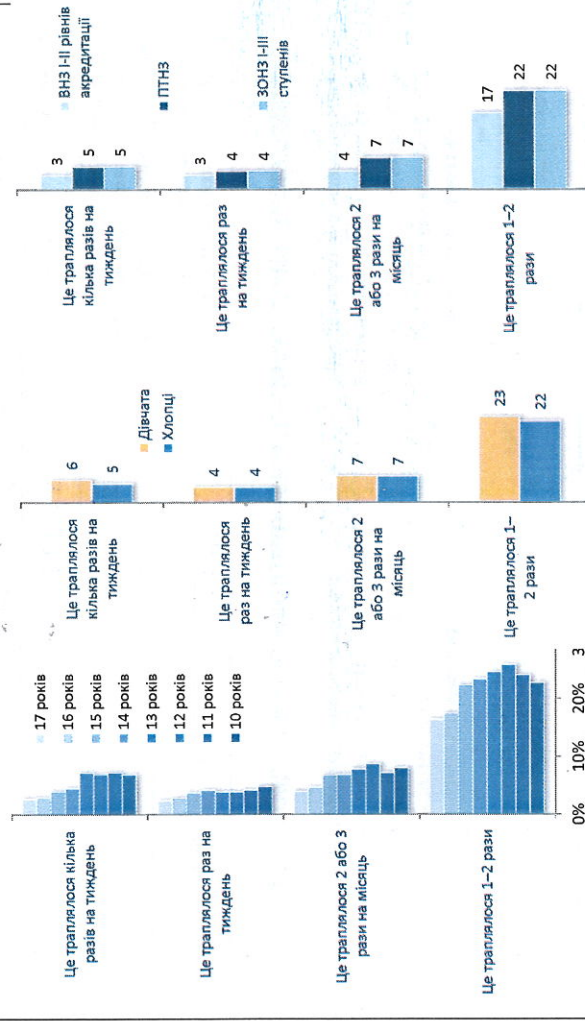
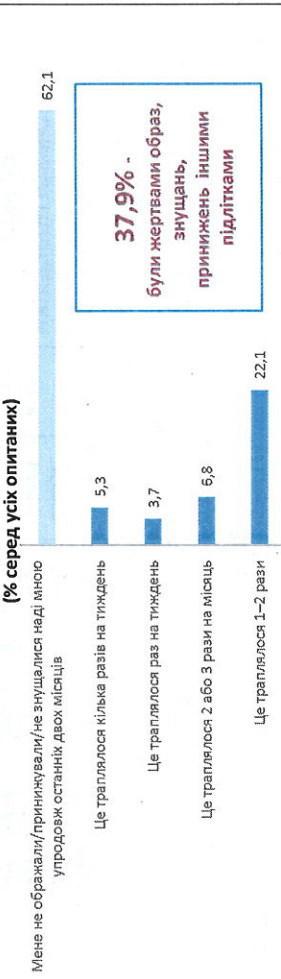
Як часто ти брав(ла) участь в ображанні/приниженні або знущанні над іншими в навчальному закладі упродовж останніх двох місяців?

Частка підлітків, які брали участь у булінгу не рідше ніж 2 або 3 рази на місяць протягом останніх 2 місяців у порівнянні з окремими європейськими країнами за даними 2014 р. (%)

ПІДЛІТКИ – ЖЕРТВИ ОБРАЗ, ПРИНИЖЕНЬ АБО ЗНУЩАНЬ З БОКУ ІНШИХ УПРОДОВЖ ОСТАННІХ ДВОХ МІСЯЦІВ

Як часто тебе ображали/принижували або знущалися над тобою в навчальному закладі упродовж останніх двох місяців? (% серед усіх опитаних)

Частка підлітків, які стали жертвами булінгу не рідше ніж 2 або 3 рази на місяць протягом останніх 2 місяців у порівнянні з окремими європейськими країнами за даними 2014 р. (%)